

mjr Franciszek Kowalczyk

CS SG w Kętrzynie

STARA GRANICA – NOWE OZNAKOWANIE

W marcu 1990 roku nowo wybrany parlament litewski złożony w większości z przedstawicieli Sajudisu ogłosił niepodległość Republiki Litwy.

Po wyborach parlamentarnych w 1993 roku i zwycięstwie Litewskiej Demokratycznej Partii Pracy z Algirdasem Brazauskasem na czele, Litwa dąży do nawiązania dobrych stosunków gospodarczych z sąsiadami. Przemiany demokratyczne, jakie dokonały się w Polsce, umożliwiły i doprowadziły do podpisania z Litwą układu o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy podczas wizyty Lecha Wałęsy w Wilnie w 1994 roku.

Powstanie nowego państwa zrodziło konieczność uregulowania również stosunków prawnych na wspólnej granicy państwowej.

W dniu 5 marca 1996 roku została sporządzona w Wilnie „Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o wspólnej granicy państwowej, stosunkach prawnych na niej obowiązujących oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych”.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 oraz art. 6 ust. 1 wymienionej umowy, została powołana Wspólnota Polsko-Litewska – Komisja Graniczna (zwana dalej „Komisją Graniczną”) której celem było:

- dokonanie kontroli przebiegu granicy państwowej,
- wymiana jej oznakowania,
- opracowanie nowej dokumentacji granicznej i przygotowanie jej do zatwierdzenia.

Pierwsze posiedzenie Komisji Granicznej odbyło się w Warszawie w dniach 8-12 maja 2000 r. Przewodniczącym delegacji polskiej Polsko-Litewskiej Komisji Granicznej został płk Zygmunt Staniszewski (obecnie por. Magdalena Surmacz), delegacji litewskiej przewodniczył natomiast st. kom. Rimantas Karpavivius.

Dokumentację graniczną dla prac Komisji Granicznej stanowiły:

- a) opis protokolarny przebiegu granicy państwowej, mapy granicy państwowej, protokoły znaków granicznych, wykaz współrzędnych znaków granicznych opracowane w latach 1946-47 i podpisane w Warszawie 30.04.1947 r.;
- b) opisy protokolarne przebiegu granicy państwowej, mapy granicy państwowej, protokoły znaków granicznych, wykaz współrzędnych znaków granicznych, opracowane podczas drugiej wspólnej kontroli przebiegu byłej polsko-radzieckiej granicy państwowej na rzekach, strumieniach i kanałach, podpisane w Warszawie 30.12.1981 r.

W czasie prac Komisji Granicznej docierały do niej wielokrotnie prośby organów ochrony granicy, aby przebieg granicy był wyraźnie określony i nie budził żadnych wątpliwości, zwłaszcza na jeziorach granicznych.

Po dokonanej kontroli oznakowania granicy państwowej, analizie dokumentacji granicznej i opinii ekspertów z Komisji Technicznej działającej w ramach Komisji Granicznej, dla realizacji postanowień art. 6 cytowanej umowy, Komisja Graniczna postanowiła zmienić oznakowanie granicy i zwiększyć liczbę znaków granicznych na odcinkach granicy lądowej oraz oznakowanie pławami granicy państwowej na jeziorach Gaładuś, Dunajewo, Łapuchis i Bołonie.

Z rozpoznania kosztów wykonania tych prac w Polsce i Litwie wynikało, że koszt produkcji wszystkich słupów łącznie z transportem jest porównywalny do kosztów produkcji i ustawienia wszystkich boi. W celu zmniejszenia kosztów jednostkowych wykonania oznakowania granicy państwowej Komisja Graniczna postanowiła podzielić prace następująco:

- strona polska zapewniła produkcję i ustawienie boi (20 szt.) do oznakowania jezior granicznych,
- strona litewska zapewniła produkcję i transport kompletów słupów granicznych (słup, podstawa, głowica) do oznakowania całej polsko-litewskiej granicy państwowej.

Po wykonaniu ogromnej pracy przez członków Komisji i ekspertów, Komisja Graniczna przyjęła ostatecznie, że przebieg granicy państwowej oznakowany będzie w terenie w następujący sposób:

- a) na lądowych odcinkach granicy państwowej – wspólnym słupem ustawionym na linii granicy państwowej (zał. nr 1);

- b) w miejscach przejścia linii granicy państwowej z odcinka lądowego na odcinek wodny i z wodnego na lądowy z reguły – wspólnym słupem ustawionym na linii granicy państwowej na jednym brzegu rzeki lub jeziora oraz słupem kierunkowym (słup polski lub litewski w zależności od tego na którym terytorium się znajduje) ustawionym na przeciwległym brzegu, na przedłużeniu granicy państwowej (zał. nr 2);
- c) na wodnych odcinkach granicy państwowej – dwoma słupami (na terytorium Polski – słup polski, na terytorium Litwy – słup litewski) ustawionymi naprzeciw siebie na obu brzegach rzeki lub jeziora bądź na jednym brzegu i wyspie (zał. nr 3);
- d) dodatkowo na jeziorach Bołonie, Gaładuś, Łapudis, Dunajewo, pławami (bojami) ustawionymi na linii granicy państwowej zgodnie z protokołem zatwierdzonym przez Komisję Graniczną (zał. nr 4).

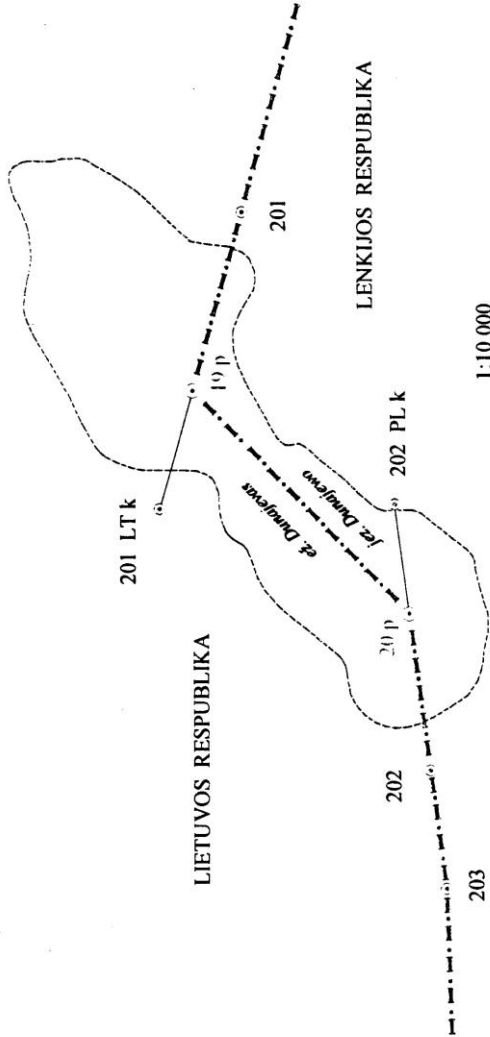
Niezmiennosc położenia wspólnego słupów oraz słupa kierunkowego zapewnia podziemna stabilizacja, którą stanowi płytka ceramiczna o wymiarach 10 x 10 x 1 cm z krzyżykiem po środku.

Znaki graniczne na styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Republiki Białorusi oraz Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Federacji Rosyjskiej zachowują (dla potrzeb ochrony granicy państwowej i dalszych prac Komisji Granicznej) dotychczasowe numery, do czasu zawarcia stosownych porozumień dotyczących oznakowania wyżej wymienionych styków granic państwowych (zmianę numeracji znaków granicznych stanowi załącznik nr 5).

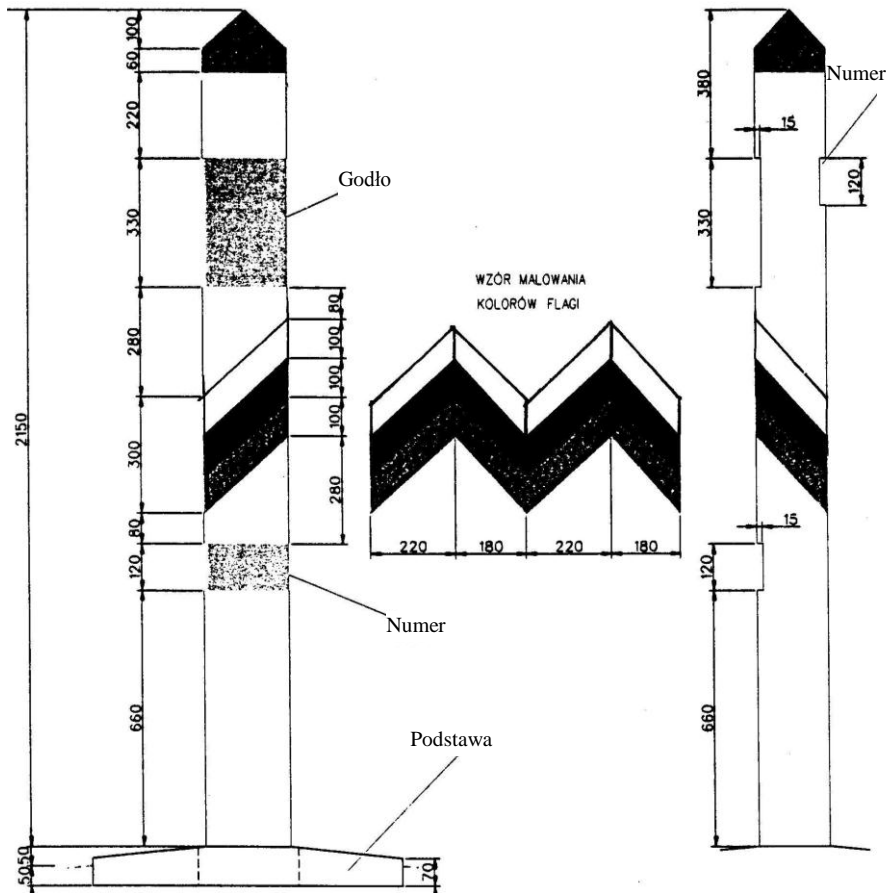
Końcowe przyjęcie prac związanych z wymianą znaków, ustawieniem pław na jeziorach granicznych oraz oczyszczaniem pasa drogi granicznej zostało przeprowadzone przez Komisję Graniczną we wrześniu 2003 roku.

Przebieg polsko-litewskiej granicy państwowej został oznakowany 187 wspólnymi słupami granicznymi na odcinkach lądowych oraz 30 polskimi i 30 litewskimi słupami na odcinkach wodnych. Ponadto ustawionych zostało 7 słupów kierunkowych (4 na terytorium polskim i 3 na terytorium litewskim). Łącznie ustawione zostały 254 słupy graniczne. Nowa numeracja znaków granicznych obowiązuje między stronami od 1.01.2003 roku.

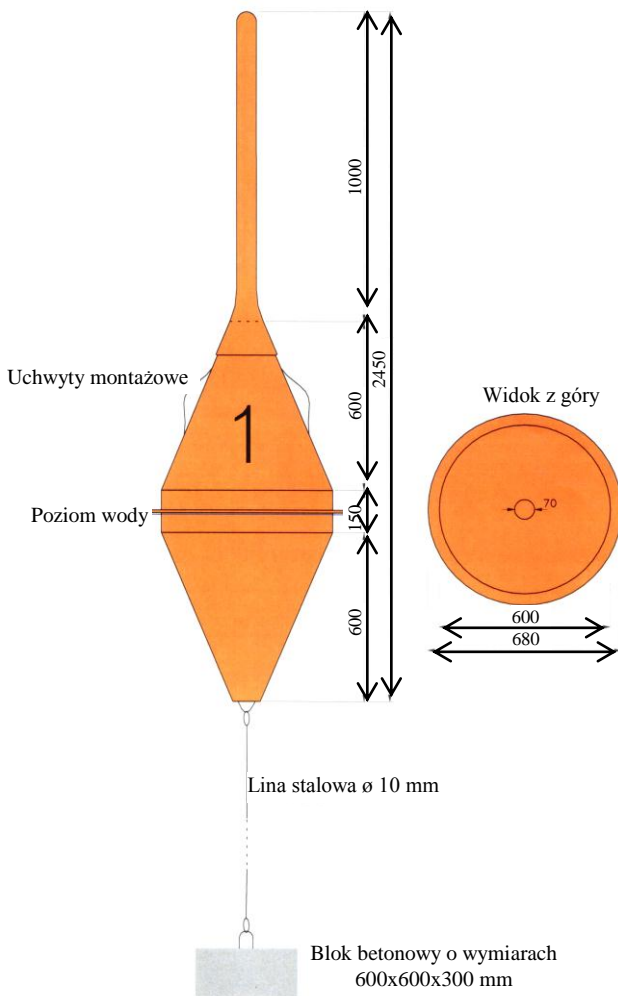
VALSTYBĖS SIENOS PADĖTIES ŽENKLINIMO DUNAJEVO ež. (jez.DUNAJEWO)
PROJEKTAS

Słup znaku granicznego stabilizowany na terytorium Republiki Litewskiej oznaczający przebieg granicy państwowej na wodach granicznych

Pomocniczy znak graniczny
(pława)

Skala 1:15

Zmiana numeracji znaków granicznych

Dotychczasowy numer znaku granicznego	Nowy numer znaku granicznego	Dotychczasowy numer znaku granicznego	Nowy numer znaku granicznego
1789	1789 (Marycha)	1822	033
1790	001	1823	034
1791	002	1824	035
1792	003	1825	036
1793	004	1826	037
1794	005	1827	038
1795	006	1828	039
1796	007	1829	040
1797	008	1830	041
1798	009	1831	042
1799	010	1832	043
1800	011	1833	044
1801	012	1834	045
1802	013	1835	046
1803	014	1836	047
1804	015	1837	048
1805	016	1838	049
1806	017	1839	050
1807	018	1840	051
1808	019	1841	052
1809	020	1842	053
1810	021	1843	054
1811	022	1844	055
1812	023	1845	056
1813	024	1846	057
1814	025	1847	058
1815	026	1848	059
1816	027	1849	060
1817	028	1850	061
1818	029	1851	062
1819	030	1852	063
1820	031	1853	064
1821	032	1854	065

1855	066	1891	105
1856	067	1892	106
1857	068	1893	107
1858	069	1894	108
1859	070	1895	109
1860	071	1896	110
–	072	1897	111
1861	073	1898	112
1862	074	1899	113
1863	075	1900	114
1864	076	1901	115
1865	077	1902	116
1866	078	1903	117
1867	079	1904	118
1868	080	1905	119
1869	081	1906	120
1870	082	1907	121
1871	083	1908	122
1872	084	1909	123
1873	085	1910	124
1874	086	1911	125
1875	087	1912	126
1876	088	1913	127
1877	089	1914	128
1878	090	1915	129
1879	091	1916	130
1880	092	1917	131
1881	093	–	132
1882	094	1918	133
1883	095	–	134
–	096	1919	135
1884	097	1920	136
1885	098	1921	137
1886	099	1922	138
1887	100	1923	139
–	101	1924	140
1888	102	1925	141
1889	103	–	142
1890	104	1926	143

1927	144	–	182
1928	145	1958	183
1929	146	1959	184
1930	147	–	185
1931	148	1960	186
1932	149	–	187
1933	150	1961	188
1934	151	1962	189
–	152	1963	190
1935	153	1964	191
1936	154	1965	192
1937	155	1966	193
–	156	1967	194
1938	157	1968	195
1939	158	1969	196
1940	159	1970	197
1941	160	1971	198
–	161	1972	199
1942	162	1973	200
1943	163	1974	201
1944	164	1975	202
1945	165	1976	203
1946	166	1977	204
–	167	1978	205
1947	168	1979	206
1948	169	1980	207
1949	170	–	208
–	171	1981	209
1950	172	–	210
–	173	1982	211
1951	174	–	212
1952	175	1983	213
1953	176	1984	214
–	177	1985	215
1954	178	–	216
1955	179	1986	217
1956	180	1987	1987 (Wisztyniec)
1957	181		

Kowalczyk Franciszek; Stara granica – nowe oznakowanie, w: Problemy Ochrony Granic.
Biuletyn nr 27 (2004), s. 191- 201.